

Nr 345

Av herr Allard m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar om anslag till gymnastiska centralinstitutet.

I Kungl. Maj:ts proposition för budgetåret 1960/61 har gymnastiska centralinstitutet anvisats en summa av 772 900 kronor, vilket innebär att någon utökning av institutets kapacitet icke kan ske under nästkommande år.

Eftersom direktionen över G. C. I. är ansvarig icke endast för undervisningens bedrivande utan också för att tillräckligt många gymnastiklärare utbildas ser vi med oro på utvecklingen.

Redan i gymnastiklärarutbildningsakkunnigas betänkande, avgivet 1951, gjordes en prognos över det framtida gymnastiklärarbehovet. Utredningen föreslog med denna prognos som grund att antalet examinerade skulle höjas från ca 60 till 100 per år. Utredningens förslag föranledde icke någon åtgärd. I en skrivelse av den 2 april 1955 framhöll kungl. skolöverstyrelsen att examinationen från G. C. I. ej var tillräcklig och hemställde att direktionen måtte vidtaga åtgärder för att öka nämnda examination. Direktionen utarbetade då ett förslag som inlämnades till ecklesiastikdepartementet. Detta resulterade i en enmansutredning inom departementet som avlämnades i juli 1958. Direktionen över G. C. I., som fick tillfälle att yttra sig, tillstyrkte förslaget och äskade i sin petitaskrivelse för 1959/60 medel för dess genomförande. Departementschefen anförde då i sitt förslag till riksdagen att det vid budgetbehandlingen ej visat sig möjligt att ge utrymme för ifrågavarande kostnadsökning. »Jag anser mig sålunda ej nu böra förorda någon medelsanvisning för detta ändamål.»

Icke heller i år har äskandet upptagits i Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen. Något sådant förslag är ej heller framlagt i universitetsutredningens betänkande n:o VI Universitet och högskolor i 1900-talets samhälle och är ej heller att förvänta. Universitetsutredningen har däremot behandlat frågan om totalantalet akademiker i framtiden och kommer till den slutsatsen att antalet gymnastikdirektörer från år 1955 till 1970 skulle fördubblas. Utredningen framlägger med utgångspunkt från de modellberäkningar som gjorts sina rekommendationer beträffande utbyggnadsprogrammet för de enskilda akademiska utbildningslinjerna. För gymnastiska centralinstitutet rekommenderas en utökning av gymnastiklärarutbildningen från nuvarande knappt 70 till ungefär 100 årligen intagna. Som motivering för utökningen anföres skolorganisationens expansion och utredningen konstaterar att det redan nu föreligger en betydande brist på gymnastiklärare.

Ett uttryck för den akuta bristen utgör en sammanställning från kungl.

skolöverstyrelsen över antalet icke utbildade lärare i gymnastik med lek och idrott. För år 1958/59 utgör denna kategori i nära 10 % av gymnastiklärarna vid gymnasier och realskolor eller ca 150 tjänster. Ett annat exempel på gymnastiklärarbristen ges i en skrivelse från Stockholms skoldirektion, som vill fästa institutets uppmärksamhet på den oroväckande bristen på examinerade gymnastiklärare i Stockholm. Enbart i Stockholm föreligger för nästkommande läsår ett behov av 30 nya facklärartjänster i gymnastik, ett behov som ökar ytterligare när försöksskolans högstadium införes även i norrort. Skoldirektionen anför vidare, att om samma procenttal av de nyexaminerade gymnastiklärarna som hittills söker anställning i Stockholm även i år, kommer bristen för 1960/61 att uppgå till omkring 20–21 lärare, en siffra som kommer att öka ytterligare läsåret 1961/62.

Vi finner det synnerligen beklagligt, om i den allmänna upprustningen av universiteten, högskolorna och undervisningsväsendet för övrigt landets enda högskola för fysisk fostran ställes på undantag. Detta kommer att leda till att eleverna i olika slag av skolor icke får utbildade lärare i detta ämne. Stockholms skoldirektion säger i sin skrivelse: »Elevernas fostran och de disciplinära problemen kräver väl utbildad lärarpersonal, som kan utnyttja ämnets pedagogiska möjligheter. Erfarenheten visar att de oexaminerade lärarna av naturliga skäl brister i den pedagogiska uppläggnings- och undervisningen och saknar de erforderliga fackkunskaperna i ämnets olika grenar.»

Den låga utbildningskapaciteten är så mycket mer att beklaga som antalet kvalificerade sökande är mycket stort. Våren 1959 anmälde sig 370 sökande, varav 350 med studentexamen. På grund av den hårda konkurrensen måste studenterna skaffa sig ytterligare meriter utöver sin studentexamen, vilket lett till att nära hälften av de antagna eleverna dessutom har akademiska betyg vid inträdet. Situationen är således den att rekryteringen av studenter är utomordentligt god och bristen på gymnastiklärare oroväckande stor, men på grund av institutets låga kapacitet kan efterfrågan på fackutbildade gymnastiklärare icke tillgodoses. Detta förhållande är så mycket mera anmärkningsvärt som kostnaderna för en utvidgning är relativt små, och eftersom det endast finns en enda högskola för fysisk fostran behöver en upprustning icke innebära konsekvenser för andra likartade institutioner.

Med hänvisning till vad här anförts föreslås,

att riksdagen måtte besluta en utökning av examinationen vid gymnastiska centralinstitutet i enlighet med det inom ecklesiastikdepartementet utarbetade förslaget och för budgetåret 1960/61 utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit anvisa 58 000 kronor till avlöningar, 2 500 kronor till omkostnader, 1 700 kronor till materiel, 2 500 kronor till sär-

skild undervisning och 300 000 kronor till engångskostnader
för ombyggnad av vissa lokalutrymmen.

Stockholm den 26 januari 1960

Henry Allard

Nils Stenberg

Marta Lindberg

Nancy Eriksson

Sven Ekström
